

Zprávy z OECD – Sociální rozměr zemědělství a venkova

23. 01. 2025

17. 1. 2025 - Spokojenost zemědělců, jejich rodin, zaměstnanců v agri-food sektoru a celých venkovských komunit je dlouhodobě součástí vládních agend. Sedm případových studií nabízí bližší pohled na způsoby identifikace zemědělských/venkovských aspektů sociálních problémů a na přístupy k jejich řešení.

Socio-ekonomická situace na venkově přitahuje v posledních letech větší pozornost vlád (např. generační obměna a posílení účasti žen a mladých zemědělců bude v EU základním kamenem pro novou Společnou zemědělskou politiku a pro evropský venkov po roce 2027).

Zaměření politik na zemědělské/venkovské aspekty sociálních problémů je však náročné. Jejich identifikace a řešení vyžaduje odpovídající údaje/metriky, které často chybí. Mnoho identifikačních parametrů je specifických pro konkrétní místo a možná řešení opět vycházejí z podmínek na daném místě, kde často zemědělství nebývá ani hlavním ekonomickým odvětvím (z pohledu produkce ani z pohledu zaměstnanosti). Jako první krok k nápravě se proto jeví odstranění těchto informačních mezer.

Vedle tradičních otázek příjmové nerovnosti vystupují do popředí otázky zranitelnosti/začleňování specifických skupin populace (původních obyvatel, migrujících, zdravotně/tělesně postižených), otázky uplatnění žen, generační obměna a zajišťování důstojných pracovních podmínek v agri-food sektoru nebo problematika zdraví. Přes obtíže se získáváním informací o příjmové nerovnosti (FADN neobsahuje údaje o příjmech zemědělských domácností) některé studie ukazují, že disponibilní příjmy zemědělských domácností nejsou ve většině z analyzovaných zemí v průměru výrazně nižší než příjmy ostatních domácností (v některých případech jsou naopak vyšší). Nedostatek informací a dat byl identifikován jako překážka zejména v případě aplikace genderové optiky na potravinové systémy (v r. 2020 ženy tvořily 31,6 % vedoucích pracovníků zemědělských podniků v EU). Stále viditelnější je úsilí o shromažďování údajů o bezpečnosti a ochraně zdraví zemědělců (často však nejsou pokryti všichni pracovníci v agri-food sektoru). Zemědělství přitom patří mezi nejnebezpečnější hospodářská odvětví (dle ILO i dle WHO). V USA byla např. míra smrtelných pracovních úrazů v zemědělství nejvyšší mezi hospodářskými odvětvími (18,6 úmrtí na 100 tis. pracovníků). Údaje o příčinném vztahu mezi nemocemi a zemědělskými postupy jsou sice nedostatečné, ale dostupná je již řada studií o rizicích souvisejících s aplikací pesticidů.

Případové studie tak umožňují lepší pochopení výhod překračování tradičních odvětvových politik a mnohostranného přístupu při překonávání překážek rozvoje venkova a všech aktérů v zemědělství a potravinářství.

Zpracovalo: Oddělení zahraničně obchodní spolupráce MZe, 17. ledna 2025

Kontakt: radek.stransky@mze.gov.cz